

VI

Trobada

de

jocs
populars

VI
Trobada
de
jocs
populars

Ajuntament de Castelló

Castelló de la Plana
Ciutat Educadora

PATRONAT D'ESPORTS
CASTELLÓ

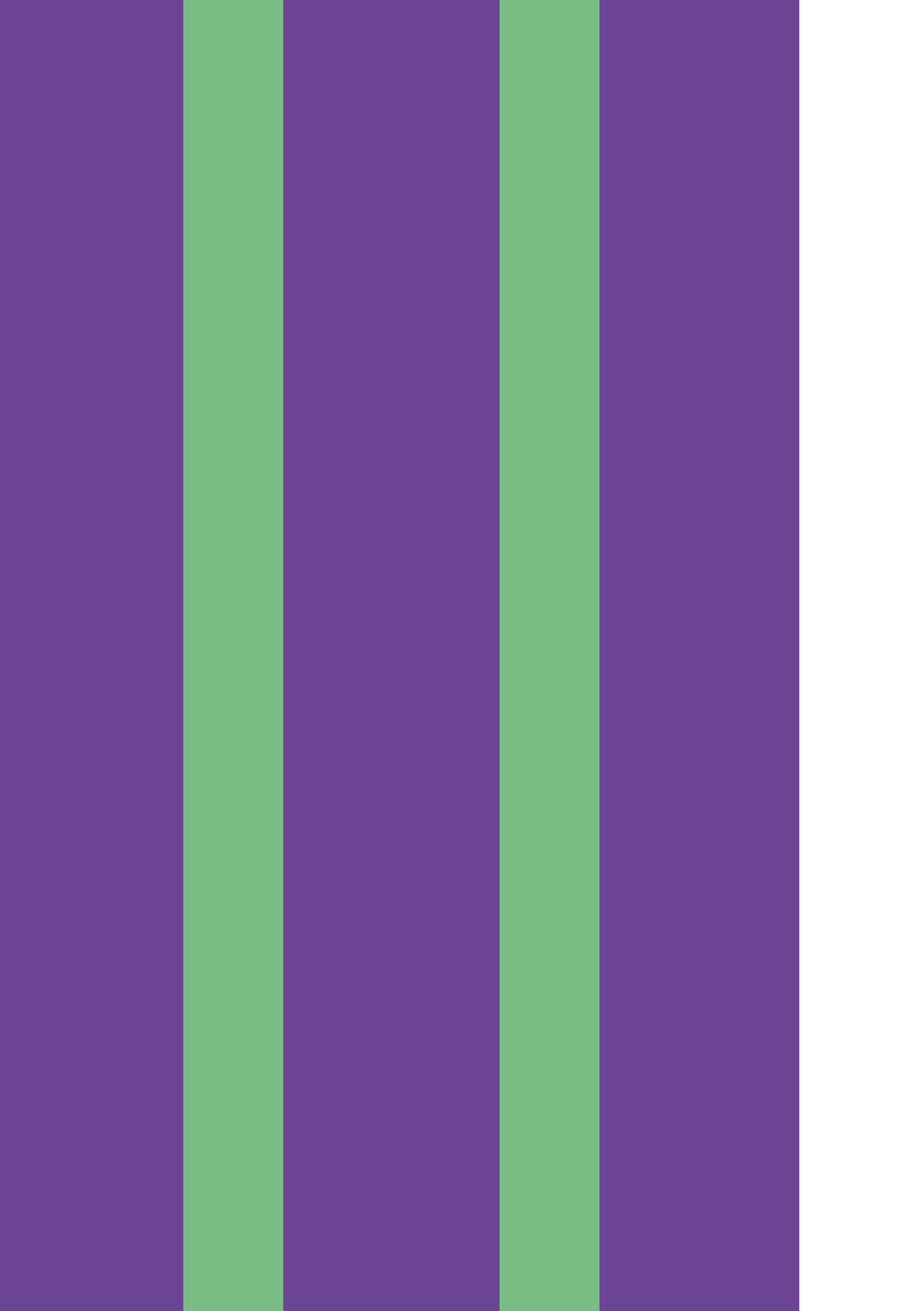
cefire
Artisticexpressiu

Ajuntament de
Casalduch

Unió Europea
Fons Social Europeu
L'ESSE innovant en el teu futur

Índex

Cursa de xapes	12 i 13
Les birles o les bitlles	14 i 15
Arrimaeta	16 i 17
“Quatre cantons”	18 i 19
Mocador	20 i 21
El cementeri	22 i 23
Saltar a corda	24 i 25
Llançament al set i mig	26 i 27
Cursa de sacs	28 i 29

Enric Porcar

Regidor d' Educació i Esports
de l'Ajuntament de Castelló

Només el poble que és coneixedor de la seua història i les seues tradicions és capaç d'estimar-se i de valorar-se a si mateix. I només un poble amb autoestima és capaç d'avançar i millorar.

Una part importantíssima de la nostra història són els jocs tradicionals, els quals han anat passant de generació en generació bàsicament per transmissió oral, la qual cosa implica que han arrelat en la societat. Formen part de la nostra cultura i la nostra identitat com a poble, i cal conèixer-los, practicar-los i valorar-los. El treball de recuperació dels jocs tradicionals, d'una part imprescindible de la nostra cultura, conjuga aquesta importància de l'exercici físic i mental a l'edat escolar i la difusió i protecció del patrimoni comú dels castellonencs.

De ben segur, la majoria dels adults de Castelló coneixen jocs com ara el boli-dali, el sambori, la pilota, les birles o la trompa. Però també és cert que aquesta coneixença corre perill per la progressiva invasió d'altres formes d'oci, principalment videojocs o consoles, així com l'ús abusiu de les xarxes socials. Per sort, cada vegada són més els docents que aposten per introduir els jocs tradicionals en les programacions anuals.

Amb aquest objectiu i tenint en compte que el joc és un dels millors mitjans que tenim els mestres per a educar, enguany hem creat un grup de treball amb professorat i mestres d'educació física de Castelló per a treballar de forma coordinada qüestions vinculades a l'Educació Física i, entre altres coses, hem aconseguit recuperar la Trobada de Jocs Populars i Tradicionals Valencians a Castelló, i ho hem fet amb un gran èxit, ja que en aquesta edició haurem de fer tres grans trobades a causa de la gran allau d'escoles i infants apuntats, dos al parc Ribalta i una altra al Pinar del Grau. Pretenem garantir la coneixença dels jocs populars i tradicionals valencians per part dels escolars dels centres d'educació primària de Castelló. Ells seran, sens dubte, els continuadors d'una tradició que forma part de la nostra cultura i la nostra identitat, continuadors i guardians dels jocs que jugaven els nostres pares i mares i els nostres iaies i iaies.

Amb aquestes trobades impulsades des del Patronat d'Esports i la Regidoria d'Educació de l'Ajuntament de Castelló, aconseguirem recuperar l'entorn urbà per a l'esplai dels xiquets i les xiquetes. Es tracta d'una bona manera d'apostar per l'activitat física, la diversió i la cultura comuna del nostre poble, i que desitgem que marque el camí per a fer de la ciutat un lloc per a jugar i per a aprendre constantment.

Alberto González

Coordinador del seminari de mestres
d'Educació Física de Castelló 2017/2018

Tornem a jugar?

Després d'una aturada de set anys els i les especialistes de l'àrea d'Educació Física hem tornat a juntar-nos per tal de reprendre la Trobada de Jocs Populars que es venia fent anys enrere promogut per l'Assessoria Didàctica del Servei d'Ensenyament en Valencià.

Aquesta tornada ha tingut més força, i encara que aquest no és un fet demostrable, sí que ho és el nombre de participants. Un total de 33 escoles, públiques i concertades. Gairebé 1.500 alumnes i uns 200 organitzadors. És per això que hem hagut de dividir-la en dos dies, 18 i 19 d'abril, i, encara així, els quatre centres del Grau es junten en el seu districte (parc de la Panderola).

A començament del curs escolar i, gràcies al suport de l'Assessoria d'Àmbit Humanístic del CEFIRE creada recentment, vam conformar un seminari d'especialistes que ha organitzat aquestes jornades i que ha estat estímul d'altres iniciatives comunes per tal de millorar les propostes que individualment fem des de la nostra àrea als centres. Així curses solidàries, trobades esportives, promoció de jornades i cursos, entre d'altres, han estat algunes de les iniciatives d'aquest curs acadèmic. Un enriquiment mutu, un ambient d'intercanvi i posades en comú que hem tractat que milloren les condicions de la nostra assignatura.

Però si d'agraïments hem de parlar resulta necessari fer-ho de la Regidoria d'Esports, que encapçalada per Enric Porcar, però acompanyada pel seu equip, ens ha subvencionat materials (samarretes, equipaments, aigua...) i ens ha facilitat totes les gestions que ha suposat l'organització d'aquesta trobada multitudinària.

L'altra institució a la qual hem d'agrair la seua col·laboració desinteressada és al mòdul del TAFAD de Benicàssim, que amb la presència de dos dels seus grups d'alumnes ajuden a controlar i dinàmitzar aquesta festa del joc.

Tot açò fa possible doncs que els xiquets i xiquetes de Castelló tornen a ocupar, durant dos matins, el parc Ribalta per a jugar. Un espai al qual no havíem tingut accés en les darreres trobades i que trobem idoni per a desenvolupar aquesta activitat. Una oportunitat per trobar-se amb alumnes de tota la ciutat, per a fomentar un clima de convivència lúdic i positiu. Una oportunitat per mantenir unes tradicions que cada vegada trobem més distanciades dels hàbits de xiquets i xiquetes, però que segueixen tenint uns beneficis en el nostre desenvolupament com a persones. Una oportunitat per socialitzar-se i conèixer i estimar per tant els nostres jocs, la llengua, la nostra cultura.

Finalment cal agrair a Mari Carme Diaz, persona responsable d'espantar el carro en edicions anteriors, i a tots els companys i les companyes del seminari la dedicació, la implicació i l'esforç per educar i tractar de fomentar una societat saludable dia rere dia.

Cefire artísticoexpressiu

Els jocs populars i tradicionals tenen al nostre currículum, tant a primària com a secundària, una entitat pròpia que es tradueix en la necessitat de formar els nostres docents perquè puguem desenvolupar aquesta important tasca: il·lusionar els nostres xiquets i xiquetes jugant i gaudint dels jocs de sempre, de tota la vida, dels que jugàvem al carrer. En definitiva, augmentar la seua competència envers l'aprofitament dels temps lliure, la creació de recursos i la cooperació i el treball en grup.

A principis de l'actual curs, la Generalitat Valenciana crea el CEFIRE ARTISTICOEXPRESSIU i, com no podia ser d'una altra manera, donem suport a aquesta trobada col·laborant activament des de l'àmbit de la formació. El CEFIRE ARTISTICOEXPRESSIU, format per l'àmbit de l'educació física, la música, la plàstica i visual, arts escèniques i audiovisuals s'encarrega, juntament amb els territorials, de dissenyar la formació actual i futura dels nostres docents a més d'analitzar i coordinar la ja existent i avaluar l'impacte d'aquesta. Els jocs populars i tradicionals ens permeten intervenir en la conservació de les nostres arrels i tradicions preservant la identitat lúdica del nostre alumnat al llarg del nostre territori atacada avui en dia pel sedentarisme que comporta el joc tecnològic i la pèrdua del carrer com a lloc d'esbarjo.

La continuïtat de la trobada de Jocs Populars i Tradicionals Valencians com a encontre i punt de reflexió docent i intercanvi de bones pràctiques apodera els nostres docents per a treballar en l'objectiu de recuperar i mantenir no solament una manera d'aprofitar el temps lúdic sinó també un patrimoni cultural al qual no podem renunciar. Perquè un país que sap conservar les seues tradicions i els seus jocs és un país culte i civilitzat que manté la seua identitat.

«La millor prova de la qualitat d'una civilització és la qualitat del seu oci» (O. Edman).

Vicent Bort Aparici

Professor del TAFAD de Benicàssim

Els propers dies 18 i 19 d'abril l'alumnat de primer curs del Cicle Superior d'Animació d'Activitats Físiques i Esportives (TAFAD) de l'IES Violant de Casalduch de Benicàssim participarà en la VI Trobada de Jocs Populars i Tradicionals Valencians que se celebrarà a la ciutat de Castelló, i que acollirà al voltant de 1.300 alumnes de 4t de primària de les escoles municipals. Afronem amb entusiasme aquesta col·laboració que esperem que siga molt enriquidora tant per als nostres alumnes com a animadors dels 8 jocs que dinamitzaran com per als xiquets que rebran ensenyaments i consells per part dels seus "mestres" ocasionals que posaran tots els seus sentits en el principal objectiu de la jornada, que no és altre que fer que els xiquets i les xiquetes de la ciutat coneixen i gaudisquen jugant als jocs que ja jugaven els seus pares i iaies.

Com a futurs docents o animadors aquesta experiència contribuirà a completar els objectius i les capacitats terminals del nostre currículum, atés que si bé si tenen ocasions d'estar dirigint un grup durant el curs en els diferents mòduls del cicle, aquesta és una oportunitat amb alumnat real, el més exigent i alhora el més agraït. Tot junt assegura que puguen desenvolupar habilitats i destreses comunicatives, metodològiques i de lideratge necessàries per a l'animació d'activitats físicoesportives. Per això esperem que tota la comunitat educativa present al parc emblemàtic del cor de la ciutat pugui gaudir d'un esdeveniment que al cap i a la fi ens farà créixer de manera personal i professional.

Cursa de xapes

CEIP Isabel Ferrer

NOM DEL JOC: *Cursa de xapes.*

MATERIALS QUÈ NECESSITEM: *xapes, clarisó.*

COM ES JUGA?: *Es dibuixa un circuit en terra en clarisó. Cada jugador posa la seua xapa en l'eixida: per tornos, cada jugador impulsa la seua xapa en el dit sense eixir-se del circuit. Guanya el primer que arriba a l'arribada.*

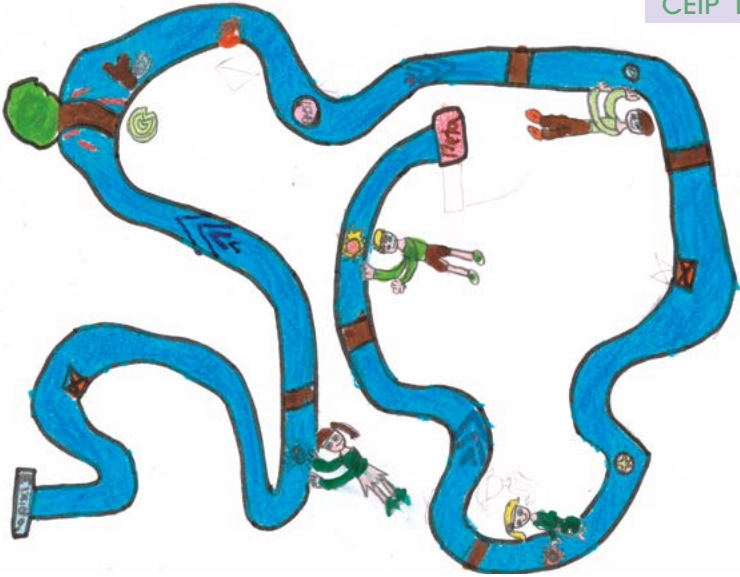
VARIANTS: *Hi ha moltes variants:*

- 1- Quan la xapa se n'ix el jugador torna a començar.*
- 2- Quan se n'ix el jugador continua del lloc que s'ha quedat.*
- 3- Quan la xapa se n'ix continua des d'on s'ha quedat però perd dos tornos.*

CEIP Gaetà Huguet

DIBUIX: **CIRCUIT DE XAPES**

Les birles o les bitlles

Col·legi Grans i Menuts

NOM DEL JOC: Les birles o les bitlles.

MATERIALS QUÈ NECESSITEM:

Sis birles i tres motxos de gusta.

COM ES JUGA?:

Situem tres birles davant i tres darrere, separades entre elles per l'espai d'una birla. Es llança des d'una distància de huit metres. Cadascun té tres rondes i en cada ronda llancem el motxo tres vegades. La forma de puntuar és tirant el motxo i deixant solament una birla en peu, es diu una bona. Per a fer bones quan llancem no es queden a terra les birles hi ha que col·locar-les un altra vegada en peu. Al final de la partida guanya el que més bones faja en les tres rondes.

VARIANTS:

Per als xiquets es llança el motxo a quatre metres de les birles.

CEIP Bernat Artola

DIBUIX:

CEE Castell Vell

CEIP Pinar

Arrimaeta

Colegio San Cristóbal

NOM DEL JOC: ARRIMAETA

MATERIALS QUE NECESSITEM: Xapes otaps i una paret.

COM ES JUGA?: Tots tenen una xapa. Hi ha que llançar-la, i el que més a prop tinga la xapa de la paret guanya un punt i al final, qui tinga més punts guanya.

VARIANTS: Tots els jugadors agafen 20 més xapes, totes les persones llancon una xapa i qui més a prop tinga la xapa de la paret guanya les xapes dels seus companys, així fins que una persona tinga totes les xapes.

CEIP La Marina

LA ARRIMAETA

“Quatre cantons”

CEIP Censal

NOM DEL JOC: “QUATRE CANTONS”

MATERIALS QUE NEECESSITEM: quatre cantons, quatre joguets, quatre falcs, quatre o cinc cors, marques al terra, Cèrcols, etc.

COM ES JUGA? Per jugar necessitem un mínim de 5 persones, quatre es col·loquen en els quatre cantons d'un quadrat i el cinquè, que és el que paga, se situa al mig en un punt equidistant a tots els cantons. En donar la senyal el jugador que paga, tots han de canviar de lloc. En eixe moment el que paga aprofita per trobar un cantó lliure. El que es queda sense lloc és el que ara paga i es situa al centre del quadrat.

VARIANTS: Es juga individualment o per equips. Tots els jugadors van agafats de les mans sense separar-se.

Pot hi haver un director extern per donar la senyal.

Si el del mig toca algú dels quatre, el pillat passa a pagar.

CEIP Castàlia

Mocador

CEIP Soler i Godes

NOM DEL JOC: Mocador

MATERIALS QUÈ NECESSITEM: Un mocador

COM ES JUGA?:

VARIANTS:

Es fan dos equips. Cada un d'ells es numera. Una persona es col·loca entre els dos equips, i diu un número. Eixe número tindrà que estirar i agafar el mocador. Si un pille a l'altre zerà un punt per a l'equip.

VARIANTS: En regades de donar un punt s'elimina.

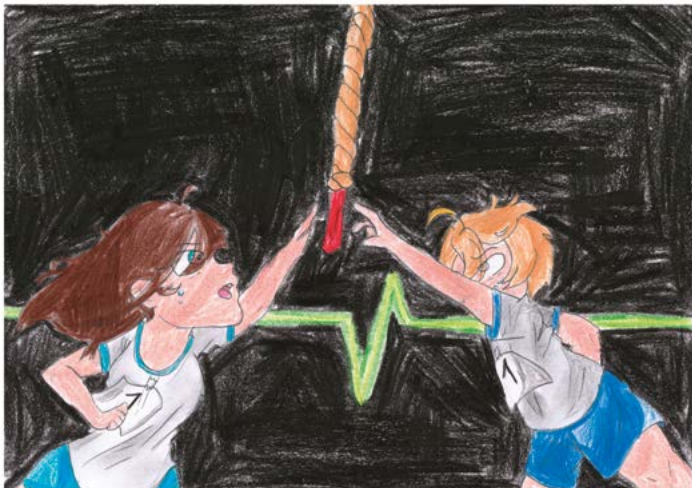
CEIP Illes Columbretes

CEIP Blasco Ibáñez

CEIP Sanchis Yago

El cementeri

CEIP Ejército

NOM DEL JOC: El cementeri

MATERIALS QUE NECESSITEM: Una pilota i cone

COM ES JUGA?:

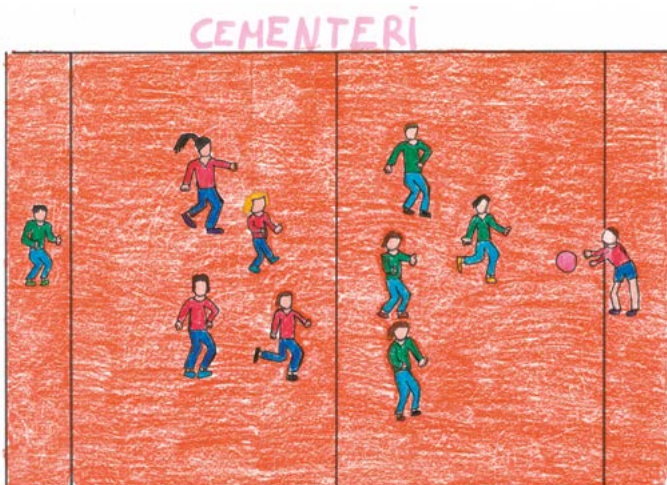
VARIANTS:

Hi ha dos equips. Dividim el camp en dues meitats i al final d'aquest trobarem el cementeri, és a dir, zona que hi haurà per darrere de cada equip. Cada equip es col·locarà en una meitat i un jugador de cada equip es passarà al cementeri de l'equip contrari.

L'objectiu del joc és llançar la pilota a les contrincants i els contrincants sense que toque terra mentre que l'altre equip ha d'esquivar i intentar agafar la pilota. Si et colpegen vas al cementeri, romandria en aquesta zona fins que aconseguis colpejar a algú de l'equip contrari.

CEIP Pintor Castell

Saltar a corda

CEIP Mestre Canós

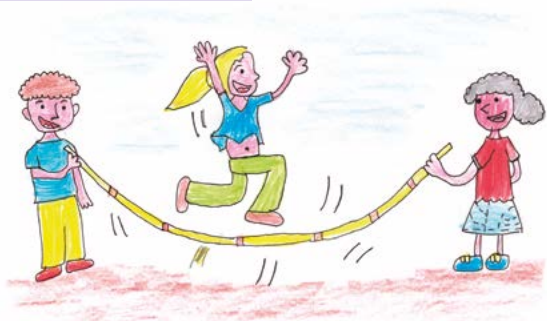
NOM DEL JOC: La comba

MATERIALS QUÈ NECESSITEM: Necessitem una corda llarga.

COM ES JUGA?: Dos persones tenen que agarrar les dues puntes de la corda i mínim una persona es té que posar al costat de la corda. Les persones que l'aganten li tenen que fer donar voltes i el del mig té que saltar-la.

VARIANTS: Es pot jugar amb cançons, com "La maramja se passe per la porta del comedor" o la cançó de l'abecedari.

CEIP Tombatossals

CEIP Carles Selma

Llançament al set i mig

CEIP Carles Salvador

NOM DEL JOC:

Llançament al set i mig.

MATERIALS QUÈ NECESSITEM:

talons de sabates i guix.

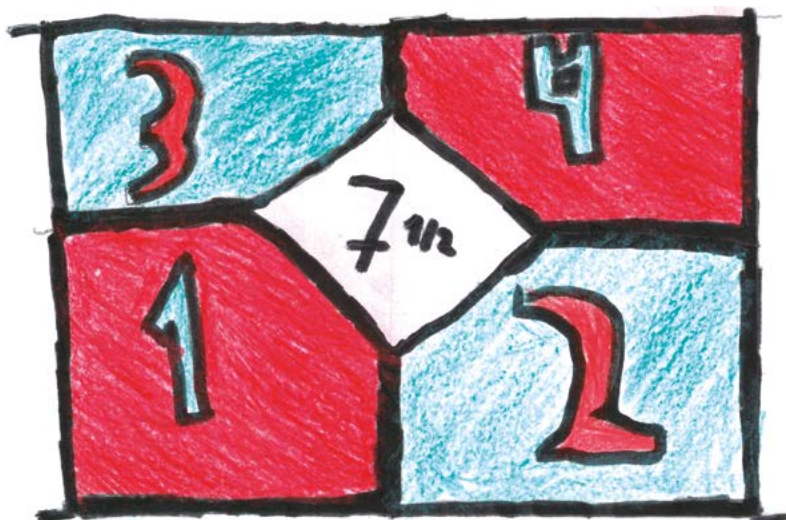
COM ES JUGA?:

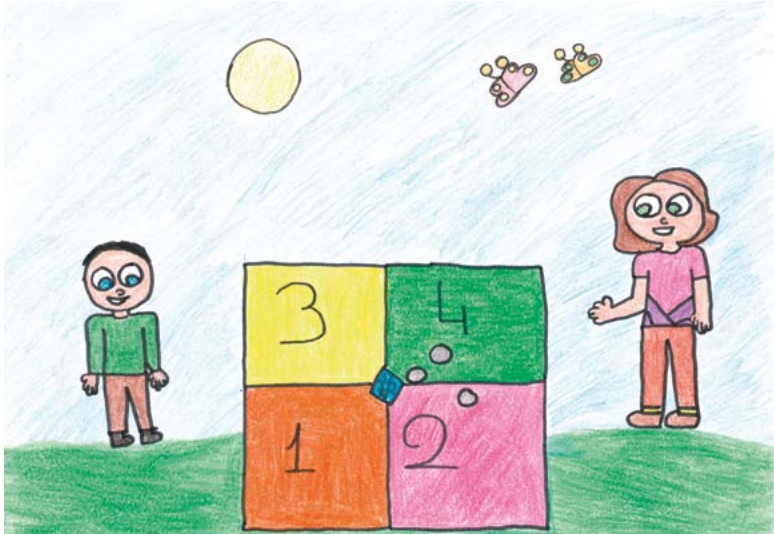
Cada jugador llança fins 3 telles per intentar sumar $7\frac{1}{2}$, sense passar-se'n. Pot fer-ho amb una tella directa al rombe del $7\frac{1}{2}$ o sumant 3, $4\frac{1}{2}$. Cada quadre suma el seu valor i sempre que la tella toque, qualsevol ratlla val mig punt.

VARIANTS:

Si cap persona suma $7\frac{1}{2}$, guanya la persona que sume més punts.

CEIP Sant Agustí

DIBUIX:

Cursa de sacs

CEIP Mestre Vicent Artero

NOM DEL JOC: CURSA DE SACS

MATERIALS QUÈ NECESSITEM: Sacs i cons o guix per fer una línia d'eixida i una d'arribada.

COM ES JUGA: Tots els participants en la cursa es col·loquen dins dels sacs. Tots es posen darrere de la línia de sortida. A la senyal, els participants comencen la cursa. El primer que travessa la línia d'arribada és el guanyador. La forma de desplaçar-se serà saltant.

VARIANTS:

1. Es pot jugar a que el guanyador és el millor d'una carrera.
2. El primer que guanya tres carreres és el guanyador.
3. Es fan series i el guanyador es classifica per a una final.
4. Cursa de relleus: s'acurta la distància, es fan grups i ténen que anar i tornar passant el relleu al company.

CEIP Isabel Ferrer

